

STORTINGET

Innst. 147 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:53 S (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen redusere nettleien gjennom å redusere inntektsrammen til nettselskaperne.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at renten som nettselskaperne får på investert kapital, den såkalte referanserenten, reduseres til maksimalt 2 prosent fra 1. januar 2022.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner ikke kan ta utbytte fra nettselskaperne for å finansiere øvrige oppgaver i kommunen, men at disse pengene skal gå til å drifte og bygge ut nett eller redusere folk sin nettleie.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, Sigurd Kvammen Rafaelsen og lederen Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Marius Arion Nilsen og Frank Edvard Sve, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at Reguleringsmyndigheten for energi (RME) årlig fastsetter en tillatt inntekt for hvert enkelt nettselskap i tråd med kravene som følger av energiloven med forskrifter. Denne skal fastsettes slik at inntekten over tid dekker kostnader ved drift og avskrivning av nettet samt gir en rimelig avkastning på investert kapital, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Dette har vært gjeldende føringer for den økonomiske reguleringen av nettselskaperne siden energiloven trådte i kraft i 1991.

Komiteen viser til at hovedprinsippene for beregningen av inntektsrammen er fastsatt i forskrift til energiloven. I tillegg til at Olje- og energidepartementet kan gi forskrifter etter energiloven, kan RME gi forskrift om metoder for beregning av nettselskaperens tillatte og faktiske inntekter og håndtering av avvik mellom disse, samt nøytral opptreden av netteier.

Komiteen viser for øvrig til brev av 4. januar 2022 fra statsråd Marte Mjøs Persen. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til sine merknader ved behandlingen Dokument 8:44 S (2021–2022) om regulering av nettleie, jf. Innst. 138s (2021–2022).

Disse medlemmer mener at nettselskapene skal drive etter selvkost, og at de derfor pålegges en maksimal inntekt som de kan ta fra strømkundene. Der det er tatt inn for mye i merinntekt, må RME sørge, og være aktiv pådriver for, at disse nettselskapene pålegges tilbakebetaling. Å redusere inntektsrammen til nettselskapene for 2022 vil i hovedsak føre til at nettselskapene får økonomiske problemer i og med at en del av økningen er for å dekke økte kostnader til nett-tap på grunn av strømpriskrisen.

Inntektsrammen for nettselskapene påvirkes ikke av hvilket utbytte som betales eierne, så å stanse utbytte nå vil ikke sørge for en lavere nettleie, det vil kun sørge for økonomiske problemer for kommunene det gjelder. Det vil heller ikke sørge for rettferdighet i nettleia mellom folk som bor i ulike deler av landet. Disse medlemmer er også usikre på om konsekvensene av å endre renten slik det er foreslått på både kort og lang sikt, og kan derfor ikke støtte det.

Disse medlemmer mener at vi må endre systemet slik at folk flest ikke betaler mer for nett og investeringer enn nødvendig, at det er likere priser for nett over hele landet, og at nettselskapene ikke utbetaler mer utbytte enn de skal, eller bruker kapitalen og investeringene feil. Det er uklart om disse forslagene vil sørge for at vi oppnår dette, i stedet for flere problemer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at nettselskapene er monopol-selskaper som skal reguleres av reguleringsmyndigheten ved Norges vassdrags- og energidirektorat gjennom reguleringsmyndigheten for RME. Disse medlemmer vil påpeke det viktige prinsippet om at offentlige monopolselskaper skal drives etter selvkostprinsippet.

Disse medlemmer viser til at RME årlig fastsetter en inntektsramme for nettselskapene som bestemmer hvor mye de kan ta inn i nettleie fra sine kunder. Denne defineres ikke som absolutt, men som et øvre tak for hva nettselskapene kan kreve av sine kunder.

Nettselskapene har som en del av sine «kostnader» anledning til å regne med en avkastning på investert kapital. For 2022 er denne referanserenten etter opplysninger fra Olje- og energidepartementet på 5,59 pst. Disse medlemmer viser til at det er vesentlig høyere avkastning på kapitalen for disse monopolselskapene som har svært lav risiko, enn for mange andre typer sel-

skaper på Oslo Børs, der selskapene tar betydelig større risiko på sine investeringer.

Disse medlemmer har registrert at nettselskapene gjerne argumenterer med at tillatt avkastning bør være på nivå med avkastningen på børsen. Dette mener disse medlemmer er en irrelevant sammenligning. I og med at private investorer ikke slipper til i nettselskapene, får en ikke testet hvilken avkastning markedet hadde sett som passe. Hvis en ser på hvilken rente nettselskapene får i banker på sine lån, vil en indirekte se hvordan risiko prises overfor denne typen selskap. Disse medlemmer oppfordrer departementet til å undersøke dette. Disse medlemmer vil i den forbindelse nevne at nettselskapene i sine offentlig tilgjengelige regnskaper har så lave rentekostnader at det indikerer ned mot 1 pst. rente. Disse medlemmer mener det ikke er rimelig at strømkundene skal betale 5,59 pst. rente av en kapital som alternativt kan lånes mye rimeligere. Forskjellene her utgjør betydelige beløp i nettleie, som normalt utgjør en stor del av den samlede månedlige strømregningen.

Disse medlemmer viser til at RME har anledning til å redusere denne referanserenten eller minimumsavkastningen, eller Stortinget kan pålegge regjeringen å gjøre en forskriftsendring som regulerer rentenivået. Disse medlemmer viser til at dette vil kunne redusere kostnaden til nettleie for norske strømkunder uten at det reduserer muligheten for å drifte og bygge ut nettet i tråd med fremtidige behov.

Eierne av nettselskapene har anledning til å ta ut utbytte av nettselskapene, noe som disse medlemmer ser at også blir gjort, og trenden synes å være økende. Det er i hovedsak kommunene og fylkeskommunene som er eiere av nettselskapene. Disse medlemmer mener det ikke er riktig at penger som strømkundene har betalt inn til selskaper som skal drives etter selvkostprinsippet, har anledning til å ta ut store utbytter.

På NRK kunne vi for kort tid siden lese at en rekke norske nettselskaper i ti år eller mer har skyldt strømkundene penger. Det fremkommer at de sammenlagt gjennom disse årene har hatt høyere inntekter enn tillatt. De 15 nettselskapene som i ti år eller mer har hatt merinntekter, skyldte ved utgangen av 2020 kundene sine til sammen nesten 1,7 mrd. kroner. Disse medlemmer mener dette bekrefter at nettselskapene er underlagt et reguleringsregime som tar mer hensyn til nettselskapene og eierne deres enn til forbrukere, og det viser også at med dagens regelverk følges det ikke godt nok opp av reguleringsmyndigheten (RME). Disse medlemmer mener derfor det er påkrevet at det gjøres tiltak for å avverge at liknende også kan skje i fremtiden.

Komiteens medlem fra Rødt støtter forslaget om at kommunene ikke skal bruke nettselskapene

for å ta ut utbytte, men heller bestrebe seg på å levere til kostpris, ettersom strøm er en helt grunnleggende del av infrastrukturen på linje med vann og renovasjon. Dette medlem vil likevel understreke at en rekke kommuner og fylkeskommuner er underfinansierte, og vil peke på behovet for å styrke kommune- og fylkeskommuneøkonomien generelt for å sikre gode velferdstjenester til alle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser for øvrig til teksten i forslaget fra Fremskrittspartiet.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redusere nettleien gjennom å redusere inntektsrammen til nettselskapene.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at renten som nettselskapene får på investert kapital, den såkalte referanserenten, reduseres til maksimalt 2 pst. fra 1. januar 2022.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner ikke kan ta utbytte fra nettselskapene for å finansiere øvrige oppgaver i kommunen, men at disse pengene skal gå til å drifte og bygge ut nett eller redusere folk sin nettleie.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forskriftene som regulerer tillatt nettleie, endres slik at tillatt kapitalavkastning følger utviklingen i det alminnelige rentenivået på innlån til slike selskaper.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen redusere nettleien gjennom å redusere inntektsrammen til nettselskapene.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at renten som nettselskapene får på investert kapital, den såkalte referanserenten, reduseres til maksimalt 2 pst. fra 1. januar 2022.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner ikke kan ta utbytte fra nettselskapene for å finansiere øvrige oppgaver i kommunen, men at disse pengene skal gå til å drifte og bygge ut nett eller redusere folk sin nettleie.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sørge for at forskriftene som regulerer tillatt nettleie, endres slik at tillatt kapitalavkastning følger utviklingen i det alminnelige rentenivået på innlån til slike selskaper.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:53 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 8. februar 2022

Terje Aasland

leder

Mani Hussaini

ordfører

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
21/1963-

Dato
4. januar 2022

Representantforslag 53 S - om å redusere nettleien for norske strømkunder

Jeg viser til brev fra Stortinget av 21. desember 2021 vedlagt representantforslag 53 S (2021-2022) om å redusere nettleien for norske strømkunder fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen redusere nettleien gjennom å redusere inntektsrammen til nettselskapene.*
- 2. Stortinget ber regjeringen sørge for at renten som nettselskapene får på investert kapital, den såkalte referanserenten, reduseres til maksimalt 2 prosent fra 1. januar 2022.*
- 3. Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner ikke kan ta utbytte fra nettselskapene for å finansiere øvrige oppgaver i kommunen, men at disse pengene skal gå til å drifte og bygge ut nett eller redusere folk sin nettleie.*

Til det første og andre forslaget viser jeg til at alle nettselskap er underlagt omfattende regulering. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fastsetter årlig en tillatt inntekt for hvert enkelt nettselskap i tråd med kravene som følger av energiloven med forskrifter. Denne skal fastsettes slik at inntekten over tid dekker kostnader ved drift og avskrivning av nettet samt gi en rimelig avkastning på investert kapital, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Dette har vært gjeldende føringer for den økonomiske reguleringen av nettselskapene siden energiloven trådte i kraft i 1991.

En viktig del av inntektsreguleringen er fastsettelsen av referanserenten. Referanserenten skal reflektere hva som er rimelig avkastning for et gjennomsnittlig effektivt nettselskap over

tid, og gjenspeiler den økonomiske risikoen eierne av nettselskapet står overfor. En for lav referanserente medfører risiko for at nødvendige investeringer ikke blir gjennomført, mens en for høy referanserente medfører risiko for overinvesteringer i nettet. Avkastningen som inngår i inntektsrammen skal dekke nettselskapenes lånekostnader og avkastning på egenkapital. Forutsatt at nettselskapet driver effektivt, bidrar avkastning og avskrivninger til at nettselskapene tjener inn investeringene i nettanlegg gjennom nettleien i løpet av 30-50 år. Nettleien er med andre ord en etterskuddsvis betaling for investeringene.

Hovedprinsippene for beregningen av inntektsrammen er fastsatt i forskrift til energiloven. I tillegg til at departementet kan gi forskrifter etter energiloven, kan RME gi forskrift om metoder for beregning av nettselskapenes tillatte og faktiske inntekter og håndtering av avvik mellom disse, samt nøytral opptreden av netteier. For å endre metoden som fastsetter nivået på referanserenten vil det være nødvendig med forskriftsendring. En slik endring vil forutsette at det foreligger et faglig grunnlag for å endre renten, og det må gjennomføres en høringsprosess for å sikre transparens og at saken blir tilstrekkelig opplyst.

Siden nettselskapenes kostnader har økt som følge av høyere kraftpriser, renter og inflasjon det siste året, må RME øke nettselskapenes inntektsrammer. Det er også avgjørende at nettselskapene har en tilstrekkelig høy kontantstrøm til å dekke sine løpende utgifter, samt til å bidra med nødvendig egenkapital til de store investeringene som kommer. Etter min vurdering er det ikke faglig grunnlag for at RME skal endre referanserenten, eller redusere nettselskapenes inntektsrammer fordi kraftprisene er høye.

I tråd med kravene som følger av tredje energimarkedspakke er myndighet til å regulere nettselskapenes inntekt lagt til RME. Energiloven gir ikke departementet adgang til å instruere den uavhengige reguleringsmyndigheten for energi om utøvelse av myndighet som er tillagt RME.

Den økonomiske reguleringen skal sørge for at nettkundene ikke betaler mer enn nødvendig for den tjenesten de får levert og at tjenesten har en tilfredsstillende kvalitet. Samtidig sørger reguleringen for at eierne av strømmettet får en rimelig avkastning på sine investeringer. Det er viktig å ha en regulering som bidrar til at investeringene og driften av nettet gjøres mest mulig kostnadseffektivt. RME arbeider kontinuerlig med å utvikle den økonomiske reguleringen, herunder å finne riktig nivå for referanserenten.

Som følge av de ekstraordinære strømprisene i vinter har Stortinget vedtatt en midlertidig stønadsordning som vil hjelpe husholdninger i hele landet med å håndtere de høye kostnadene. I tillegg til stønadsordningen har regjeringen allerede økt bostøtten og redusert elavgiften.

I lys av det ovennevnte mener jeg at det ikke er grunnlag for å gå videre med det første og det andre forslaget.

Til det tredje forslaget viser jeg til at hvor mye utbytte eierne tar ut av nettselskapene ikke har betydning for nettselskapets inntektsramme, og derfor heller ikke for størrelsen på nettleien. Utbyttet har som regel heller ikke betydning for hvor mye nettselskapet investerer i nytt eller eksisterende nett, men høye utbytter kan begrense investeringsevnen. Det som er avgjørende for nivået på nettleien, er hvor mye selskapet investerer, hvor mye de bruker på drift og vedlikehold, og hvor effektivt selskapet utfører disse oppgavene. Jeg mener derfor at det heller ikke er hensiktsmessig å gå videre med det tredje forslaget.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

